

Riigikogu juhatus

Meie: 18.12.2025
nr 2-5/25-01583-3

Eesti seisukohad instrumendi "Globaalne Euroopa" aastateks 2028-2034 kohta

Austatud Riigikogu juhatus

Edastan Vabariigi Valitsuse 18. detsembri 2025. a istungil heaks kiidetud järgmised Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse, millega luuakse instrument „Globaalne Euroopa“, eelnõu kohta (COM(2025) 551 final):

1.1. Toetame Euroopa Liidu ühinemiseelsete, naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö ning humanitaarabi vahendite liitmist instrumendiks „Globaalne Euroopa“, mille eesmärk on suurendada Euroopa Liidu välistegevuse rahastamise paindlikkust ja tõhusust. Eesti leiab, et suurem paindlikkus peab toimuma koostöös Euroopa Liidu Nõukogu järelevalve ja poliitiliste suunistega, eriti rahastuse geograafiliste sammaste vahel ümbersuunamisel ja puhvri kasutamisel.

1.2. Toetame ettepanekut luua Ukraina reserv, mis vastaks Vene agressiooni tulemusena kujunevatele vajadustele Ukrainas ning oleks vähemalt 100 miljardi euro suuruses mahus. Samuti peame oluliseks, et instrumendi „Globaalne Euroopa“ Euroopa sambast on Ukrainale tagatud rahastus Euroopa Liiduga lõimumiseks vajalikeks tehnilise abi programmideks ning humanitaarabiks. Peame oluliseks nõukogu kaasatust Ukraina reservi rakendamisel.

1.3. Peame oluliseks, et instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruks oleks Euroopa Liidu laienemine esile toodud selge eesmärgina. Samuti peame oluliseks, et instrumendis oleks tugevamalt tagatud ühinemiseelse abi tingimuslikkus – riigid peavad järgima õigusriigi ja demokraatia põhimõtet ning kaitsma inimõigusi.

1.4. Toetame rahastuse suunamist Euroopa Liidu jaoks vahetu mõjuga piirkondadesse, milleks on eelkõige Euroopa Liidu naabrus ja Sahara-tagune Aafrika. Toetame komisjoni ettepanekus esile toodud piirkondade vahelist eelarvejaotust, mis prioriseerib nimetatud piirkonnad.

1.5. Euroopa Liidu toetus partnerriikidele instrumendist „Globaalne Euroopa“ peab ühe keskse eesmärgina lähtuma ka meie piirkondade ühise julgeoleku toetamisest. Seetõttu teeme ettepaneku lisada instrumendi ühiste eesmärkide hulka ka julgeolek. Toetame komisjoni ettepanekus võimalust rakendada partnerriikidele suunatud välisrahastuse puhul senisest tugevamat tingimuslikkust, mis on oluline näiteks tagasivõtualase koostöö parandamiseks.

1.6. Peame oluliseks, et Euroopa Liidu välisvahenditest toetatakse partnerriikides digi-, küber- ja hariduskoostööd, soolist võrdõiguslikkust, demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi edendamist ning majandusarengut. Toetame komisjoni ettepanekus nende teemadega arvestamist.

1.7. Toetame ettepaneku eesmärki suurendada Euroopa Liidu koostöö sidusust ja kasutada välistegevuses rohkem Euroopa tiimi lähenemist. Peame oluliseks, et instrumendist „Globaalne Euroopa“ rahastatavate arengukoostöö programmide koostamise ning rakendamise protsessi oleksid kaasatud kõik huvitatud Euroopa Liidu liikmesriigid.

1.8. Toetame strateegia „Global Gateway“ eesmärkide saavutamist instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamise kaudu. Peame oluliseks, et Euroopa ettevõtetele, sealhulgas väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele loodaks selged võimalused instrumendi raames ellu viidavates strateegia „Global Gateway“ projektides osalemiseks.

1.9. Peame vajalikuks partnerriikide kestliku arengu terviklikku toetamist, sealhulgas on digitaristu rajamise kõrval oluline tagada toimivate digitaalsete teenuste rakendamine. Oluline on tagada, et Euroopa Liidu projektid arvestaksid kohaliku kontekstiga ja sisaldaksid algusest peale digiriigi võimaluste, küberjulgeoleku ja digiturvalisuse komponente.

1.10. Peame oluliseks, et instrumendi „Globaalne Euroopa“ eelarves vahemikuks 2028–2034 humanitaarabi meetmeteks indikatiivselt eraldatud vahendite mahtu selle aja kestel ei vähendataks ning et neid vahendeid kasutataks üksnes instrumendi humanitaarabi meetmete rakendamiseks.

1.11. Pooldame horisontaalse eesmärgina instrumendi „Globaalne Euroopa“ vahenditega kliimamuutuste mõjude leevendamise ja mõjudega kohanemise, taastuvenergia ja ringmajanduse edendamise, bioloogilise mitmekesisuse ning keskkonnakaitse toetamist partnerriikides. Samuti toetame puhtamale majandusele üleminekuks vajalike kriitilise tähtsusega toormete tarneahelate tugevdamist ja varustuskindluse suurendamist.

1.12. Peame oluliseks, et instrumendis oleks välisrahastuspoliitika kujundamisel ja juhtimisel praegusest ettepanekust tugevamalt tagatud Euroopa välisteenistuse ning Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja roll, sealhulgas näiteks iga-aastase poliitikaarutelu kaudu nõukogus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson

Valitsuse nõunik

Lisad:

1. Seletuskiri
2. Kaasamistabel
3. Määruse eelnõu
4. LISA määruse eelnõule

Teadmiseks:
Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjon

Sandra Metste
Sandra.Metste@riigikantselei.ee